

מדד הקול הישראלי אוגוסט 2022

תמר הרמן ואור ענבי

ממצאים עיקריים

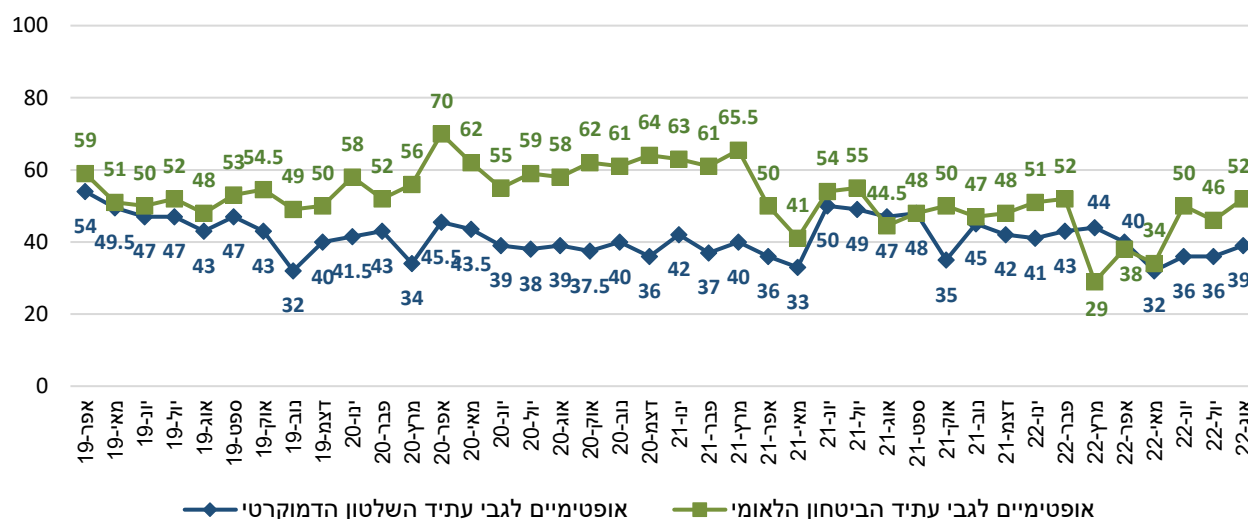
- ❖ הן בנוגע לביטחון הלאומי הן בנוגע לעתיד השלטון הדמוקרטי בישראל חלה החודש עוד עלייה בשיעור האופטימיים. בנושא הראשון מדובר ברוב, ובשני בהמשך מגמה של שיפור מאז מאי 2022.
- ❖ מחצית הציבור מתכוונים להצביע למפלגה עבורה הצביעו בבחירות הקודמות, כאשר כרבע עדיין לא החליטו עבור איזו מפלגה להצביע.
- ❖ בקרב מצביעי מפלגות האופוזיציה כיום שיעור המתכוונים להצביע לאותה מפלגה או למפלגה אחרת מאותו גוש עולה בבירור על השיעור המקביל בקרב מצביעי מפלגות הקואליציה של היום.
- ❖ רוב המרואיינים היהודים מתכוונים להצביע לאותה מפלגה או לאותו "גוש" כמו בני משפחותיהם או חבריהם. בקרב המצביעים הערבים התמונה שונה ושיעור גבוה הרבה יותר מאשר בקרב היהודים ענו שאינם יודעים כיצב מצביעים בני משפחותיהם או חבריהם.
- ❖ גם החודש סדר היום הכלכלי של המפלגה נמצא כגורם המשפיע ביותר על החלטת המרואיינים עבור מי להצביע, וזאת על אף שהפעם הכנסנו לרשימת הגורמים האפשריים להחלטה גם את הנאמנות המפלגתית. זהות המנהיג נמצאת גם הפעם רק במקום השני, למעט מצביעי הליכוד שם המנהיג עומד בראש הגורמים להצבעה עבור המפלגה.
- ❖ פעם נוספת מצאנו רוב למתנגדים להיגד כי אין זה משנה למי מצביעים שכן המצב אינו משתנה.
- ❖ המרואיינים חצויים בשאלה עד כמה המצאות של אנשי צבא בכירים בצמרת המפלגה משפיעה על החלטתם להצביע עבורה אם לאו.
- ❖ מעל מחצית מהמרואיינים הערבים תומכים באיחוד הרשימה המשותפת ורע"ם לקראת הבחירות הקרובות.
- ❖ מערכת החינוך מקבלת ציון נכשל אצל רוב הציבור וכך גם התנהלות שרת החינוך בהקשר של הסכסוך עם הסתדרות המורים.
- ❖ רוב גדול סבורים כי הטבת שכר המורים תביא לשיפור באיכות צוותי ההוראה.
- ❖ רוב קטן יותר תומכים בהעברת מערכת החינוך לשבוע עבודה של 5 ימים.
- ❖ כיום יש רוב למתנגדים לאפשרות להקים בתי ספר פרטיים.
- ❖ הרוב תומכים בהתניית חתימה על הסכם עם המורים בהתחייבות ארוכת טווח ל"שקט תעשייתי".
- ❖ בקרב מצביעי מפלגות הקואליציה השיעור הגבוה ביותר מטיל את האחריות לאי הגעה להסכמות על שיקולי כוח ושיקולים פוליטיים של הסתדרות המורים בראשות יפה בן דויד, שעה שבקר מצביעי מפלגות האופוזיציה השיעור הגבוה ביותר מטיל את האחריות לכך על שיקולים שכאלה אבל של שר האוצר ומשרד האוצר.

מצב הרוח הלאומי

החודש חלה עלייה קלה (6%) בהשוואה לחודש הקודם בשיעור האופטימיים לגבי עתיד הביטחון הלאומי ומדובר כבר ברוב קטן (52%). למעשה, מנקודת השפל של פברואר 2022, אז עמד שיעור האופטימיים על 29% בלבד, נראה שיש סימני "החלמה" בצפי לעתיד בתחום זה, וחזרה לרוב שאיפיון את המענה לשאלה זו ברוב המדידות מאז התחלנו לשאול שאלה זו באפריל 2019. גם בשיעור האופטימיים לגבי עתיד השלטון

הדמוקרטי בישראל נמשכת מגמת העלייה שהחלה במאי (7% במצטבר מאז), ואולם, שיעור האופטימיים כאן עדיין נמוך מאשר בנוגע לביטחון הלאומי ומגיע ל-39% בלבד.

אופטימיים לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בישראל ולגבי עתיד הבטחון הלאומי, אפריל-2019-אוגוסט 2022 (% כלל המדגם)

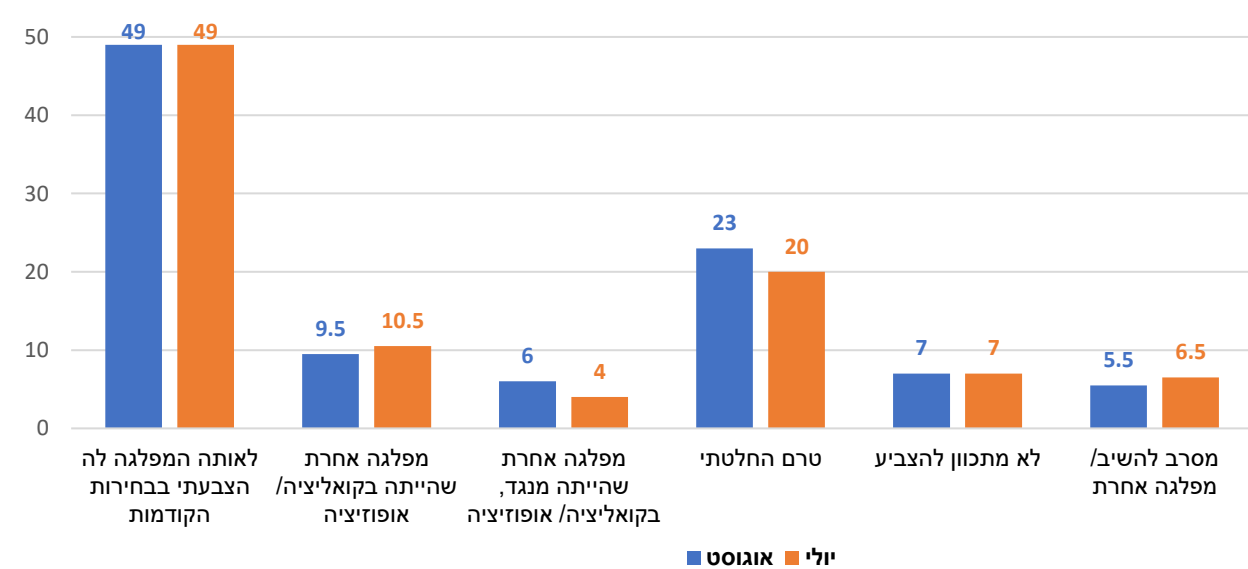

לקראת הבחירות

כוונות הצבעה

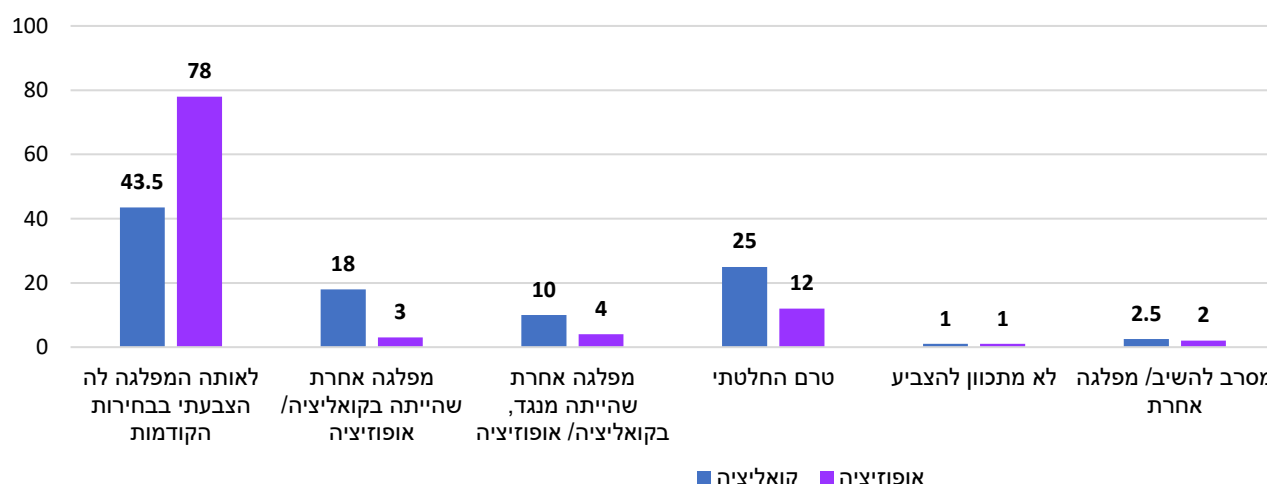
כמו בחודש שעבר גם באוגוסט השווינו בין תשובות המרואיינים על הצבעתם בבחירות לכנסת במרץ 2021 לבין כוונות ההצבעה שלהם בבחירות הקרובות. מן התוצאות עולה כי למרות החודש הסוער פוליטית (פריימריז בחמש מפלגות; כניסת רא"ל במיל. אייזנקוט לזירה פוליטית, כינון מפלגת ה"רוח הציונית" על בסיס "ימינה", הפיצול במפלגת "ציונות הדתית" ועוד) וביטחונית (מבצע "עלות השחר"), הנתונים שאספנו בסקר החודש מראים שבכוונות ההצבעה כמעט שלא חל שינוי. עדיין מחצית המרואיינים ציינו כי יצביעו לאותה המפלגה לה הצביעו בבחירות האחרונות, שיעור המתלבטים נותר כמעט כרבע, ושיעור המעבר בין ה"גושים" - נמוך (6%).

לאיזו מפלגה בכוונתך להצביע בבחירות הקרובות לכנסת? (% כלל המדגם, יולי ואוגוסט 2022)

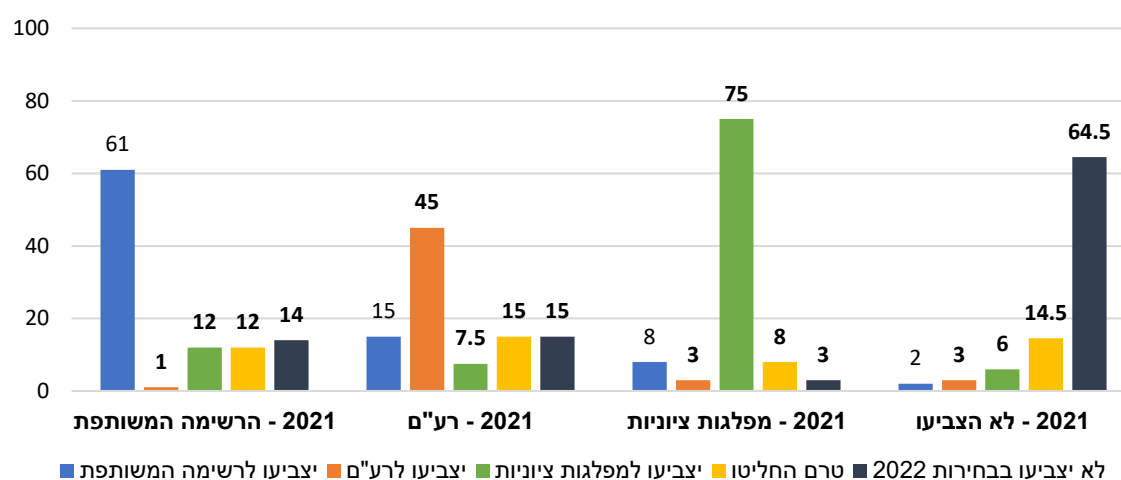
גם פילוח מצביעי מפלגות הקואליציה או האופוזיציה (יהודים) מעלה תמונה דומה למדידת יולי: מבין מצביעי מפלגות האופוזיציה רוב גדול (78%) מתכוונים להצביע לאותה המפלגה גם בבחירות הקרובות, לעומת רק 43.5% ממצביעי מפלגות הקואליציה. שיעור כפול ממצביעי הקואליציה בהשוואה למצביעי מפלגות האופוזיציה טרם החליטו לאיזו מפלגה להצביע בבחירות הקרובות (25% לעומת 12%). מבחינת המעבר בין "גושים", 10% ממצביעי הקואליציה ציינו כי יצביעו למפלגות שכעת באופוזיציה (רובם מצביעי "ימנה" לשעבר), ורק 4% ממצביעי האופוזיציה ציינו כי יצביעו למפלגות שהן כיום בקואליציה.

לאיזו מפלגה בכוונתך להצביע בבחירות הקרובות לכנסת? (%), לפי הצבעה למפלגות שכעת בקואליציה או באופוזיציה, יהודים, אוגוסט 2022

פילוח כוונות ההצבעה של המרואיינים הערבים למול הצבעתם בבחירות הקודמות מעלה כי רוב מי שהצביעו לרשימה המשותפת בבחירות הקודמות ציינו כי יצביעו לה גם בבחירות הקרובות (61%). לעומת זאת, רק מיעוט ממצביעי רע"ם, הגם שמיעוט גדול (45%), ציינו כי יצביעו למפלגה זו שוב בבחירות הקרובות. עוד נמצא כי 15% ממי שהצביעו לרע"ם בבחירות האחרונות ציינו כי בבחירות הקרובות יצביעו לרשימה המשותפת אך תנועה בכיוון ההפוך (מעבר מהרשימה המשותפת לרע"ם) כמעט ואינה קיימת (1%). רוב גדול מהמרואיינים הערבים שהצביעו בבחירות הקודמות למפלגות ציוניות לא ערביות ציינו כי יצביעו להן שוב בבחירות הקרובות (75%), אך יש לזכור כי פחות מ-20% מהערבים הצביעו למפלגות מסוג זה.¹

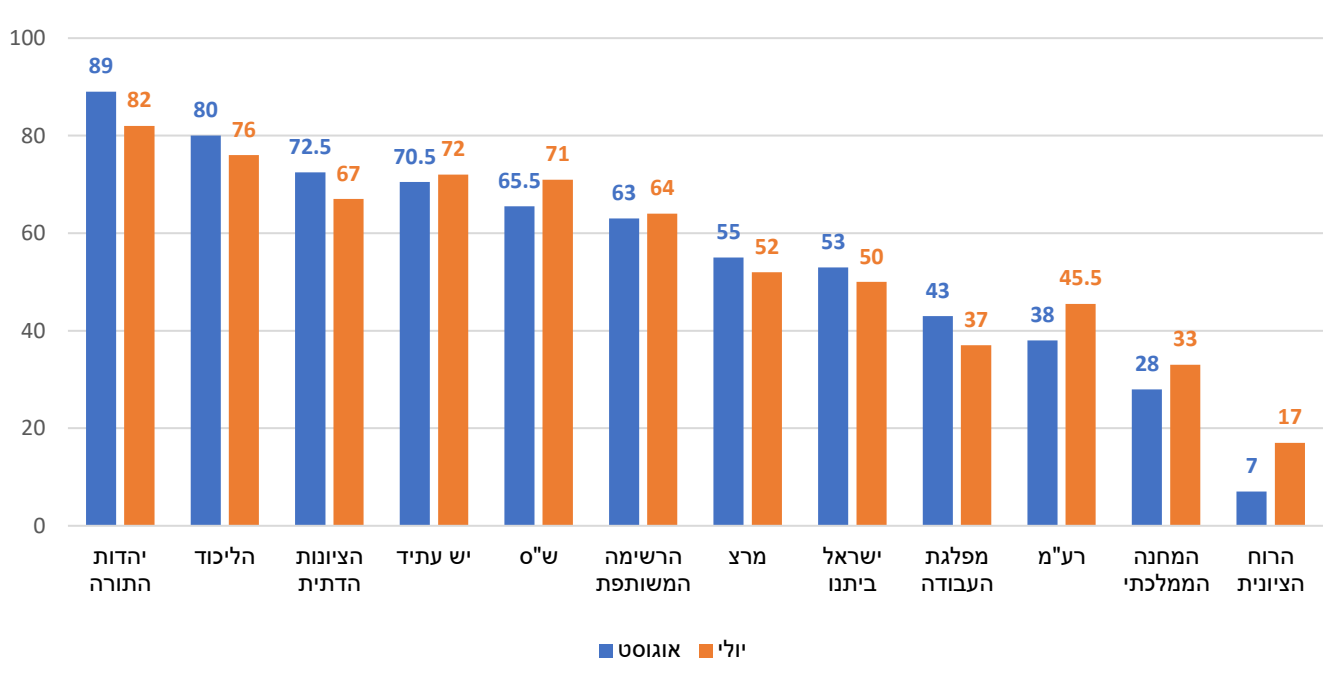
לאיזו מפלגה בכוונתך להצביע בבחירות הקרובות לכנסת? (%), ערבים, לפי הצבעה בבחירות הקודמות²

¹ רודניצקי, אריק. המכון הישראלי לדמוקרטיה. <https://www.idi.org.il/articles/34241>
² על בסיס סקרי הקול הישראלי ביולי ובאוגוסט 2022 (N=302)

יציבות משתקפת גם בפילוח התשובות לפי מפלגות. בקרב מצביעי יהדות התורה, הליכוד, הציונות הדתית, מרצ, ישראל ביתנו והעבודה שיעור המצביעים החוזרים עלה מעט במדידה הנוכחית בהשוואה למדידה לפני חודש (בין 3% ל-5%). לעומת זאת בקרב יש עתיד, ש"ס, רע"ם, המחנה הממלכתי והרוח הציונית נמצאה, על פי רוב, ירידה קלה בשיעור המצביעים החוזרים.

מתכוונים להצביע בבחירות הקרובות לאותה מפלגה (%) כלל המדגם, לפי הצבעה בבחירות הקודמות, יולי ואוגוסט 2022)³

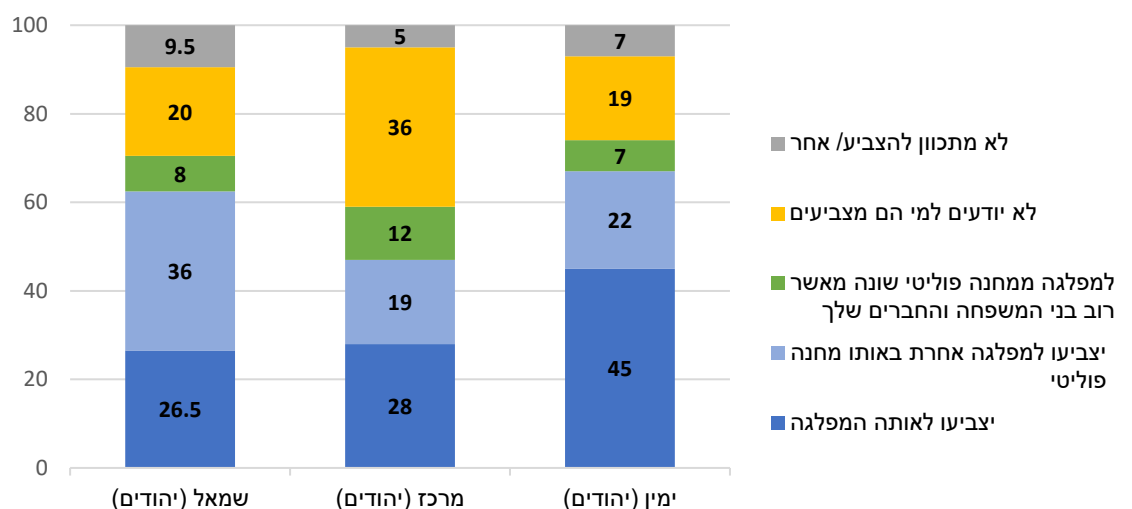
הקשר בין הצבעה אישית להצבעה בסביבה דפוסי הצבעה

רצינו לדעת באיזו מידה המצביעים מתאימים את בחירתם לסביבתם – משפחה או חברים. מצאנו רוב של המרואיינים היהודים (61%) שענו כי בבחירות הקרובות לכנסת יצביעו כמו בני משפחתם או חבריהם: 38% יצביעו לאותה מפלגה ועוד 23% יצביעו למפלגה שונה שהיא חלק מאותו מחנה פוליטי. מבין המרואיינים הערבים כשליש (32%) ענו שיצביעו לאותה המפלגה כמו בני משפחתם או חבריהם ו-11% למפלגה אחרת. שיעור גבוההמרואיינים הערבים (30%) ציינו כי הם לא יודעים למי בני משפחתם או חבריהם מצביעים, ומעל רבע (26%) - שאינם מתכוונים להצביע.

בימין (יהודים) כמעט מחצית (45%) ענו שיצביעו לאותה המפלגה לה מצביעים גם חבריהם ובני משפחתם ועוד 22% - שיצביעו למפלגה שונה אך באותו המחנה. בשמאל התמונה דומה, אם כי כאן שיעור מי שעתידים להצביע למפלגה באותו המחנה (36%) גבוה משיעור המתכוונים להצביע לאותה מפלגה (26.5%). במחנה המרכז קצת פחות ממחצית (47%) ציינו כי יצביעו לאותה המפלגה או למפלגה אחרת באותו המחנה לה מצביעים בני משפחתם/חבריהם. אבל במחנה זה יש שיעור גבוה בהרבה מאשר בימין ובשמאל (36%), שציינו כי אינם יודעים עדיין למי הם יצביעו.

³ כוונת הצבעה למחנה הממלכתי – מצביעי כחול לבן ותקווה חדשה בבחירות 2021; לציונות הדתית – הציונות הדתית ועוצמה יהודית; לרוח הציונית – ימינה.

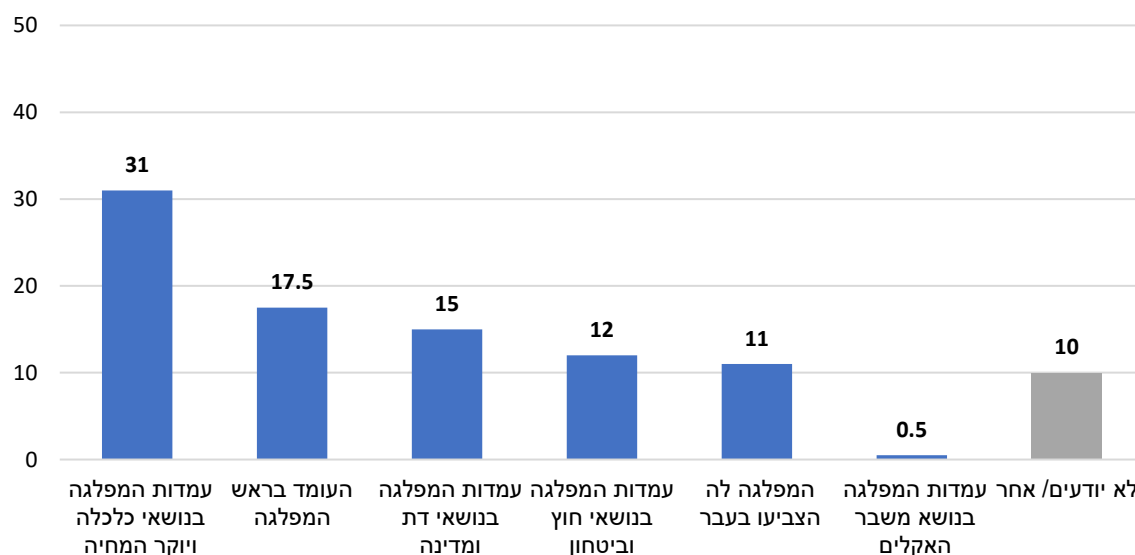
האם בבחירות הקרובות תצביע לאותה מפלגה כמו מרבית משפחתך/חבריך? (% יהודים לפי מחנה פוליטי)

מה משפיע על ההחלטה לאיזו מפלגה להצביע?

גם החודש בדקנו מהו הגורם המשפיע ביותר על החלטת המרואיינים לאיזו מפלגה להצביע, אך בניגוד לחודש הקודם הייתה אפשרות נוספת והיא ההרגל להצביע כבר למפלגה מסוימת. מצאנו כי התוספת לא שינתה כמעט מאומה – לדברי המרואיינים מה שמכריע את החלטתם למי להצביע הן, בראש ובראשונה, עמדות המפלגה בנושאי כלכלה ויוקר המחיה (31%). פחות מכך: העומד בראש המפלגה (17.5%), עמדות המפלגה בנושאי דת ומדינה (15%), עמדות המפלגה בנושאי חוץ וביטחון (12%), או ההרגל/הנאמנות המפלגתית - המפלגה לה הצביעו בעבר (11%). הנושא הכי פחות חשוב למצביעים בהחלטתם לאיזו מפלגה להצביע הוא עמדות המפלגה בנושא משבר האקלים (0.5%).

הגורם המשפיע ביותר על ההחלטה עבור איזו מפלגה להצביע בבחירות הקרובות (% כלל המדגם)

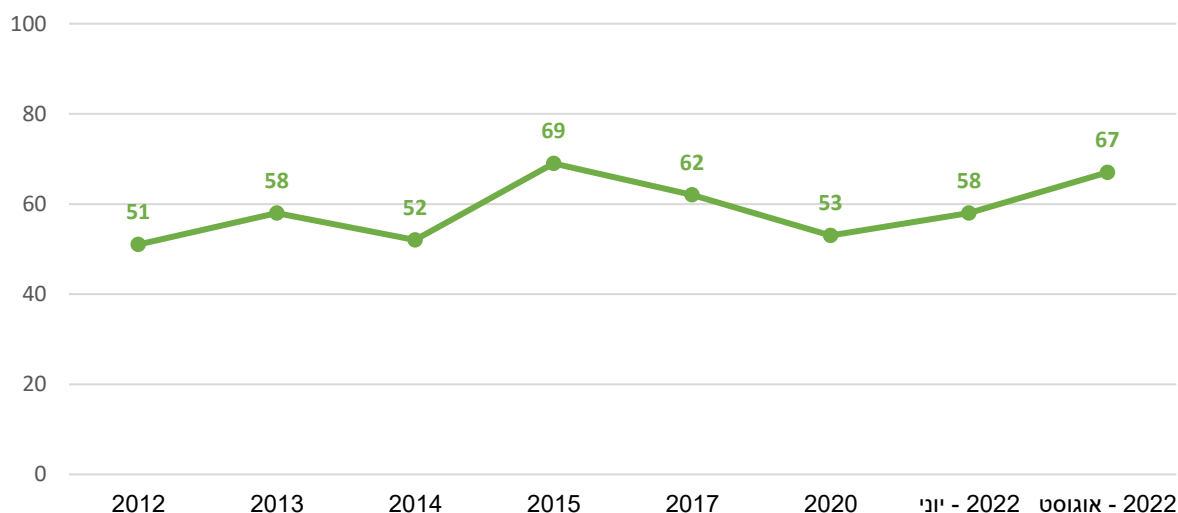
סוגיית יוקר המחיה נמצאת במקום הראשון בשלושת המחנות הפוליטיים (ימין – 30%; מרכז – 33%; שמאל – 29%), וכן אצל המרואיינים הערבים (33%). לעומת זאת מצאנו הבדלים במדגם היהודים לפי מיקום על הרצף חרדים-חילונים: בעוד אצל החילונים ואצל שתי קבוצות המסורתיות נמצאות במקום הראשון עמדות המפלגה בנושאי כלכלה ויוקר המחיה (חילונים – 34%; מסורתיים לא-דתיים – 33%; מסורתיים דתיים – 34%), אצל החרדים והדתיים נמצאות במקום הראשון עמדות המפלגה בנושאי דת ומדינה (חרדים – 42%, דתיים – 27%).

פילוח לפי הצבעה בבחירות הקודמות מעלה כי מצביעי הליכוד הם היחידים שבמקום הראשון בין הגורמים המשפיעים עליהם לאיזו מפלגה להצביע נמצא העומד בראש המפלגה (30.5%).

האם זה משנה למי מצביעים?

מצאנו כי רוב גדול של שני שלישים לא מסכימים עם ההיגד "לא חשוב למי מצביעים, זה לא משנה את המצב". כלומר, בעיני הרוב לבחירה במפלגה זו או אחרת יש השלכות מעשיות. למעשה, שיעור אי ההסכמה עם ההיגד במדידה הנוכחית הוא הגבוה ביותר שמצאנו מאז 2015.

לא חשוב למי מצביעים, זה לא משנה את המצב (% כלל המדגם, לא מסכימים)

פילוח לפי לאום העלה הבדלים גדולים: בעוד רוב גדול מהיהודים (71%) לא הסכימו שאין זה חשוב למי מצביעים מקרב המרואיינים הערבים פחות ממחצית (46%) לא הסכימו עם ההיגד הזה.

פילוחים שונים של מדגם היהודים העלו מספר הבדלים: המסורתיים (דתיים 67%, לא-דתיים 68%) מביעים את ההתנגדות המועטה ביותר מבין הקבוצות השונות להיגד לפיו זה לא חשוב למי מצביעים, בעוד התנגדות החרדים להיגד גבוהה בהרבה (82%). פילוח לפי מחנה פוליטי העלה כי אי ההסכמה של השמאל (77%) עם ההיגד שלעיל גבוהה מזו של המרכז (71%) ושל הימין (71.5%). כמו-כן, ככל שההכנסה גבוהה יותר אי ההסכמה עם ההיגד רבה יותר (הכנסה מתחת לממוצע 66%, הכנסה ממוצעת 73.5%, הכנסה מעל לממוצע 77%). עוד נמצא כי בעוד כשני שלישים מהצעירים (עד 24) לא מסכימים כי לא חשוב למי מצביעים, הרי שכשלושה רבעים מהמבוגרים (גילי 45 ומעלה) לא מסכימים לכך.

לא חשוב למי מצביעים, זה לא משנה את המצב (% מסכימים)

71	יהודים	לאום
46	ערבים	
82	חרדים	מיקום על הרצף חרדים-חילונים (יהודים)
79	דתיים לאומיים	
67	מסורתיים דתיים	
68	מסורתיים לא דתיים	
70	חילונים	
77	שמאל	מחנה פוליטי (יהודים)
71	מרכז	

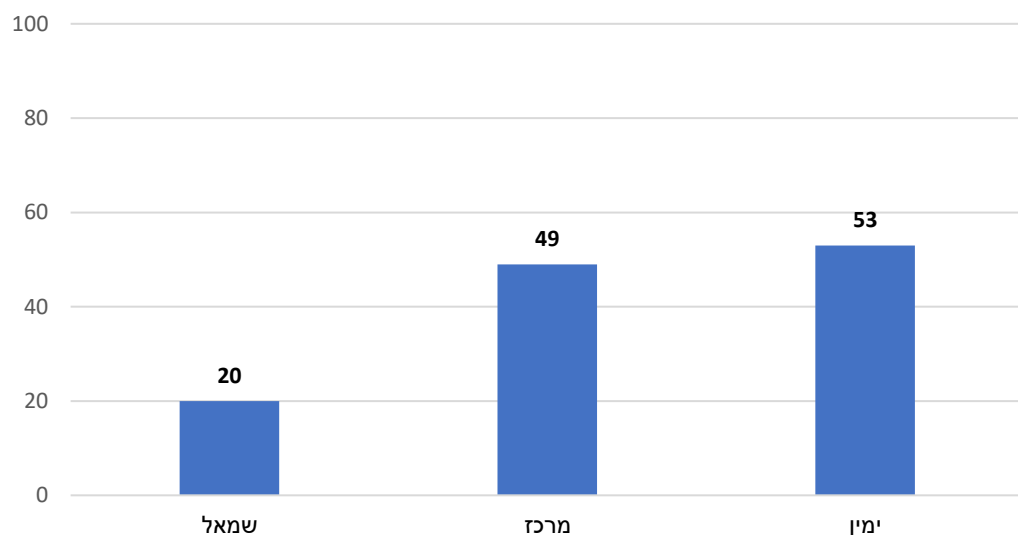
71.5	ימין	
66	מתחת לממוצע	הכנסה (יהודים)
73.5	ממוצעת	
77	מעל לממוצע	
66	עד 24	גיל (יהודים)
71	25-34	
69	35-44	
74	45-54	
75	55-64	
75	+65	

קצינים בצמרת?

שאלנו את המרואיינים יהודים עד כמה חשוב להם שבצמרת רשימת המועמדים לכנסת של המפלגה לה הם מתכוונים להצביע יהיו קצינים בכירים בצה"ל בדימוס. המדגם חצוי: 47% ענו שהדבר חשוב להם ו-50% ציינו כי זה לא חשוב להם.

פילוח התשובות לשאלה זו לפי מחנה פוליטי מעלה כצפוי הבדלים: עבור מעט מחצית מהימין (53%) וכמעט מחצית מהמרכז (49%) יש חשיבות לכך שבצמרת המפלגה שעבורה יצביעו יהיו אנשים ששירתו כקצינים בכירים בצה"ל. מנגד, במחנה השמאל רק 20% ציינו כי הדבר חשוב להם. עוד נמצא כי לנשים יהודיות חשוב יותר מלגברים שבצמרת הרשימה יהיו קציני צה"ל בדימוס (51% לעומת 42%).

מסכימים שחשוב שבצמרת רשימת המועמדים לכנסת של המפלגה יהיו אנשים ששירתו כקצינים בכירים בצה"ל (% , יהודים, לפי מחנה פוליטי)

איחוד המפלגות הערביות?

מעל מחצית מהמרואיינים הערבים (54%) תומכים באיחוד הרשימה המשותפת ורע"ם לקראת הבחירות הקרובות לעומת כרבע (27.5%) שמתנגדים לאיחוד.

פילוח לפי הצבעה בבחירות מרץ 2021 מעלה כי רוב ממצביעי הרשימה משותפת (69%) ורע"ם (64%) תומכים באיחוד כזה לעומת כמחצית בלבד (49%) מהערבים שהצביעו למפלגות ציוניות לא ערביות ורק רבע (25%) ממי שלא הצביעו כלל בבחירות האחרונות.

מדד הקול הישראלי אוגוסט 2022 נערך על-ידי מרכז ויטרבי לחקר דעת קהל והמדיניות במכון הישראלי לדמוקרטיה. בסקר, שנערך באינטרנט ובטלפון (השלמות של קבוצות שאינן מיוצגות כראוי במרשתת) בין התאריכים 21-24/8/2022, רואיינו 602 איש ואשה בשפה העברית ו-152 בשפה הערבית, המהווים מדגם ארצי מייצג של כלל האוכלוסייה הבוגרת בישראל בגילאי 18 ומעלה. טעות הדגימה המרבית לכלל המדגם $\pm 3.59\%$ ברמת בטחון של 95%. עבודת השדה בוצעה על ידי מכון מדגם. לקובץ הנתונים המלא ראו- <https://dataisrael.idi.org.il>